

Oikeusministeriö

Pl 1
00131 HELSINKI

OPETUSMINISTERIÖ

MERITULLINKATU 10, HELSINKI

PL 29

00023 VALTIONEUVOSTO

PUH. (09) 160 04

FAX (09) 135 9335

etu.sukunimi@minedu.fi

Undervisningsministeriet

Sjötullsgatan 10, Helsingfors

PB 29

00023 Statsrådet

Tel. (09) 160 04

Fax (09) 135 9335

för.efternamn@minedu.fi

MINISTRY OF EDUCATION

MERITULLINKATU 10, HELSINKI

P.O. BOX 29

FIN-00023 GOVERNMENT

FINLAND

TEL. +358 9 160 04

FAX +358 9 135 9335

given.surname@minedu.fi

Ministère de l'Education

Meritullinkatu 10, Helsinki

B.P. 29

FIN-00023 Gouvernement

Finlande

Tél. +358 9 160 04

Fax +358 9 135 9335

pré.nom@minedu.fi

www.minedu.fi

Pvm
27.02.2004

Dnro
11/050/2004

4. 03. 2004
ad 32/41/2002
OH028:00/2002 davo

Viite: 15.01.2004, 32/41/2002

Asia: "Ihmissalakuljetus, lapsipornografia ja Palermon yleissopimuksen lisäpöytäkirjat" työryhmän mietintö 2003:13; lausuntopyyntö

Opetusministeriö viittaa Valtion elokuvatarkastamon 13.2.2004 antamaan lausuntoon koskien oikeusministeriön työryhmän loppumietintöä 2003:13 "Ihmissalakuljetus, lapsipornografia ja Palermon yleissopimuksen lisäpöytäkirjat" ja ilmoittaa kunnioittavasti oikeusministeriölle, ettei opetusministeriöllä ole asiasta muuta lausuttavaa.

Kansliapäällikkö

Markku Linna

Erityisneuvonantaja

Satu Heikkinen

LIITTEET Kopio Valtion elokuvatarkastamon lausunnosta 13.2.2004

TIEDOKSI KUPO
KTPO
KAS

Dnro 32/5/04

Viite: Oikeusministeriön lausuntopyyntö 15.1.2004

**Valtion elokuvatarkastamon lausunto oikeusministeriön työryhmämietinnöstä 2003:13
Ihmissalakuljetus, lapsipornografia ja Palermon yleissopimuksen lisäpöytäkirjat**

Oikeusministeriö on pyytänyt Valtion elokuvatarkastamolta lausuntoa työryhmämietinnöstä, joka koskee laittoman maahantulon järjestämistä ja lapsipornografiaan liittyvää rikosoikeudellista sääntelyä. Elokuvatarkastamo ottaa kantaa vain mietinnön lapsipornografiaa koskevaan osaan.

Valtion elokuvatarkastamo pitää lapsipornografian rikosoikeudellisen sääntelyn tarkentamista työryhmän esittämällä tavalla erittäin tarpeellisenä. Työryhmän loppumietintö on tältä osin huolellista ja perusteltua työtä. Erityisen merkittävä on Euroopan unionin puitepäätöksen edellyttämä tarkennus, jonka mukaisesti lapsipornografiasäännöksissä on otettava käyttöön kiinteä ikäraja. Rikoslain 17 luvun 18 §:n tarkentava momentti toteaisi näin yksiselitteisesti, että lapsena pidetään kahdeksaatoista vuotta nuorempaa henkilöä sekä henkilöä, jonka ikää ei voida selvittää, mutta jonka on perusteltua syytä olettaa olevan kahdeksaatoista vuotta nuorempi. Mainittu tarkennus helpottaa sekä elokuvatarkastamon harjoittamaa kuvaohjelmien ennaltaehkäisevää laillisuusvalvontaa että myös poliisin ja oikeuslaitoksen toimintaa. Vaikka ns. teinipornografian määrittelyssä onkin käytännössä useimmiten noudatettu 18 vuoden ikärajaa, on nykyinen lain säädös jättänyt tarpeettoman paljon tulkinnanvaraa.

Elokuvatarkastamo pitää kuitenkin ongelmallisina mietinnön perusteluita rangaistavuudelle tapauksissa, joissa pornografisessa kuvaohjelmassa esiintyvän henkilön iän selvittäminen ei ole mahdollista. Kohdassa Nykytilan arviointi (s.33) pohdittaessa tilanteita, joissa kuvassa esiintyvä henkilö oli tosiasiassa täysi-ikäinen, todetaan: ”Koska henkilön iän selvittämistä ei kuitenkaan voida edellyttää, vain selvästi täysi-ikäistä esittävät kuvat tulisi jättää rangaistavuuden ulkopuolelle.” Toteamuksen kanssa ristiriidassa on lakiehdotusten perusteluissa (s.70) seuraava kohta: ”Jos siis ikä joudutaan arvioimaan vain kuvan perusteella, ensisijaisesti rangaistavuuden piiriin kuuluvat kuvat, jotka esittävät henkilöä, jonka kehitys kohti sukupuolista kypsyyttä on vielä kesken”. Ensimmäisen perustelun nojalla lapsipornografian piiriin kuuluisivat kuvat, jotka todennäköisesti esittävät 16- 17-vuotiaita, toisen perustelun mukaan vasta sellaiset kuvat, joiden kohteena on ehkä 13-15-vuotias lapsi, mahdollisesti nuorempikin. Elokuvatarkastamo soveltaa tutkinnassaan ensin mainittua perustetta, ja on tämän myös verkkosivuillaan julkisesti ilmoittanut. Jälkimmäisen perustelun soveltaminen johtaisi käytännössä ehdotetun ikärajatarkennuksen vesittämiseen, koska vain harvoissa tapauksissa esiintyjien tosiasiallista ikää kuvaushetkellä pystytään selvittämään.

Lakiehdotuksen 19 §:n viimeistä momenttia perusteluineen on myös pidettävä ongelmallisena. Tällaisena se tuntuu antavan liian suuret mahdollisuudet ns. teinipornografian levittämiseksi. Millainen suostumuksen itse kuvatus pornografisen kuvan hallussapitoon tarkalleen tulisi olla? Koska epäselvissä tapauksissa on vain sana sanaa vastassa, olisi ehkä syytä edellyttää kirjallista suostumusta.

Lakiehdotuksen 18 a § Törkeä sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan lasta esittävän kuvan levittäminen määrittelee ensimmäisen momentin kohdassa 1 törkeäksi levittämisen, jossa kuvassa oleva lapsi on erityisen nuori. Perusteluissa todetaan, että tarkkaa ikärajaa ei asetettaisi, koska teon kohteen ikää on vaikea saada selville. Sama koskee kuitenkin myös koko lapsipornografian perusikärajaa kahdeksantoista vuotta. Ilmaisua ”erityisen nuori” voi näin pitää liian tulkinnanvaraisena, kun sekä Euroopan unionin puitepäättös että mietintö muuten pyrkii nimenomaan eksaktiin ikämäärittelyyn. Erityisen nuori voisi esimerkiksi tarkoittaa alle 14-vuotiasta.

Muilta osin Valtion elokuvatarkastamolia ei ole työryhmän mietinnöstä huomautettavaa.

Helsingissä 13.2.2004

Matti Paloheimo
Valtion elokuvatarkastamon johtaja